

SAKSFRAMLEGG

Til:
Universitetsstyret

Møtedato:

Sak:

Dekning av merkostnader knyttet til Avdeling for komparativ medisin MH 2

Innstilling til vedtak:

1. Merkostnadene UiT er påført knyttet til Statsbyggs oppføring av Avdeling for komparativ medisin skal dekkes inn ut fra oppsettet i tabell 3.
2. Rektor bes om å innarbeide vedtaket i pkt.1 i budsjettfordelingene for perioden 2023 – 2025.
3. Rektor gis fullmakt til å fastsette endelig tidsplan for den inndekningen som skal skje over rammen til Det helsevitenskapelige fakultet.

Bakgrunn:

Det vises til gjentatte orienteringer og vedtak i styret knyttet til merkostnader UiT er blitt påført som følge av stenging og forsinkelser i Statsbyggs oppføring av arealer for Avdeling for komparativ medisin, MH II. Statsbygg er hovedansvarlig for forsinkelsene i byggingen av AKM og basert på dette har UiT over lang tid argumentert for at det også bør være Statsbygg og/eller prosjektet (KD) som skal bære en vesentlig del av merkostnadene UiT er påført.

I brev fra Kunnskapsdepartementet datert 20.1.2022 avklarte departementet imidlertid at «*UiT Norges arktiske universitet må ... legge til grunn at merkostnadene dekkes innenfor gjeldende bevilgning*». I samsvar med vedtak i styret har styreleder og rektor etter dette hatt dialog med statsråden og det politiske myndighetsnivået, uten at det har gitt utsikter til noen endringer av økonomisk betydning for saken. Det må derfor legges til grunn at UiT ikke vil kunne få noen av merkostnadene dekket utenfra.

Ut fra dette ser rektor seg dessverre nødt til å legge frem en sak for styret med forslag til hvordan merkostnadene endelig skal fordeles og dekkes innenfor UiTs budsjetttramme og budsjettfordelingsmodell. Det er viktig å få dette avklart i forkant av fordelingen av budsjett for 2023 slik at styrets vedtak kan tas høyde for i budsjettfordelingen for kommende år.

Oversikt over merkostnadene

Merkostnadene fordeler seg på tre hovedtiltak:

1. Leie av alternative fasiliteter i perioden hvor AKM I var stengt og i påvente av åpning av AKM II (ca. 50 mill).
2. Forlengelser av ansatte i rekrutteringsstillinger som fikk prosjekter utsatt/satt på vent som følge av stenging og ombygging av AKM (ca. 40 mill).
3. Kostnader til ny oppstart av forskning etter gjenåpning/åpning av AKM I og AKM II (40 millioner).

Av disse er det kun punkt 3 som universitetsstyret allerede har vedtatt budsjettmessig inndekning for gjennom en særskilt tildeling til Det helsevitenskapelige fakultet over 2 år (2021 og 2023).

Øvrige kostnader har så langt i hovedsak vært dekket gjennom en avtalt overbudsjettering ved Det helsevitenskapelige fakultet. Grunnen til at styret og universitetsledelsen har godkjent overbudsjettering er at kostnadene er uforutsette utgifter som det naturligvis ikke er tatt høyde for i vår rammebevilgning og som er påført UiT av en ekstern part.

Beløpenes størrelse gjør at det er krevende å finne inndekning og umulig å finne løsninger som ikke har negative virkninger og direkte eller indirekte går utover annen aktivitet.

Rektor har vurdert seks ulike muligheter for inndekning (alene og i kombinasjon med hverandre).

1. Inndekning over UiTs reserve

Så langt er altså merkostnadene til AKM i hovedsak blitt dekket gjennom overbudsjettering ved Det helsevitenskapelige fakultet. For å avlaste fakultetet kan styret velge å sikre inndekning lokalt ved å budsjettere sentralt over UiTs reserve. Reserven er en buffer som skal fungere til å dempe svingninger i de årlige tildelingene til UiT. Reserven står imidlertid p.t. i tilnærmet null og det er dermed ingen tilgjengelige midler til et slikt formål. Det betyr at hver krone som belastes reserven og overføres til Helsefak vil innebære en overbudsjettering som må dekkes inn senere. Et slikt grep vil derfor mer være en utsettelse enn en reell løsning, og vil i neste omgang kreve en plan for endelig inndekning ved hjelp av et eller flere av de andre alternativene (under). Løsningen gir også risiko for at UiT samlet sett vil bruke så mye midler utover tildelt ramme at universitetet står i fare for å få negative avsetninger kommende år. Løsningen anbefales derfor ikke.

2. Inndekning over budsjettrammen til Det helsevitenskapelige fakultet

Nesten alle merkostnadene knyttet til AKM går med til å finansiere aktivitet ved Det helsevitenskapelige fakultet. Som den desidert største enheten ved UiT vil Helsefak normalt også måtte bidra til å bære en vesentlig del av tiltak som defineres som felleskostnader (se nedenfor). Det er derfor ikke urimelig om styret vedtar at en del av merkostnadene knyttet til AKM skal dekkes innenfor fakultetets ordinære ramme. Samlet sett er derimot kostnadene så omfattende at det etter rektors vurdering verken er økonomisk tilrådelig eller rimelig å pålegge Helsefak å dekke merkostnadene i sin helhet. Løsningen bør derfor kombineres med mer «solidariske» løsninger som innebærer tilførsel av midler til fakultetet fra fellesskapet. Det er også rimelig å gi fakultetet noe tid til å finne endelig inndekning for den andelen fakultetet selv må finansiere. Endelig plan for dette bør fastsettes av rektor i dialog med fakultetet selv.

3. Inndekning gjennom interne rammekutt

Den vanligste modellen for «solidarisk» inndekning av midler ved UiT er såkalte interne rammekutt. I saker der styret tidligere har vedtatt rammekutt har disse blitt beregnet ut fra enhetens andel av UiTs generelle basisfinansiering fra KD. Fakultetenes andel er vektet dobbelt av støtteenhetene (det vil si rene administrative enheter, som ikke har resultatelement i sin budsjetteffekt).

	Generell basis 2022 etter innarbeidet statsbudsjett	Relativ andel generell basis 2022	Kuttnøkkel per enhet	AKM-Kutt
Vektet hel				
Helsefak	489 319	0,26	0,297	-26 763
NT-fak	180 581	0,10	0,110	-9 877
HSL-fak	308 877	0,16	0,188	-16 894
BFE-fak	162 426	0,09	0,099	-8 884
UMAK	99 404	0,05	0,060	-5 437
Jurfak	47 722	0,03	0,029	-2 610
IVT-fak	119 698	0,06	0,073	-6 547
Vektet halv				
Administrasjonen	379 665	0,20	0,115	-10 383
UB	92 767	0,05	0,028	-2 537
Avd. bygg & eiendom	2 480	0,00	0,001	-68
Totalt	1 882 940	1	1	-90 000

Tabell 1 Udekte merkostnader knyttet til AKM fordelt som interne rammekutt. NOK i hele tusen. Økonomien for flere av enhetene ved UiT er allerede krevende (jfr. oversikt i økonomirapport for 1. tertial 2022). Politisk ledelse i KD har også forberedt sektoren på at det vil komme nye kutt i Statsbudsjettet for 2023. Dette kan i sin tur tvinge frem interne rammekutt ved UiT. I denne situasjonen vil rektor fraråde styret å dekke inn merkostnadene for AKM ved å legge opp til ytterligere rammekutt internt.

4. Inndekning ved bruk av midler fra fond for rekrutteringsstillinger

UiT har totalt 354 rekrutteringsstillinger som er finansiert av Kunnskapsdepartementet (KD) og som er samlet i en felles pool. Av disse er det 329 stipendiatstillinger og 25 postdoktorstillinger. Hvert år refunderer universitetsstyret om lag en fjerdedel av alle ph.d.-stillingene og 5-10 postdoktorstillinger, og setter av midler til finansiering av disse. For 2022 er det satt av 245 mill. kroner til formålet. En stor del av merkostnadene knyttet til AKM går med til forlengelser i rekrutteringsstillinger. Av disse er nærmere 17 millioner knyttet direkte til stillinger som i utgangspunktet var finansiert over poolen. Det er ikke mulig å beregne rekrutteringsstillingenes «andel» av kostnadene til leie av eksterne forskningsfasiliteter, men totalkostnadene for leie av slike arealer beløper seg altså til 50 millioner.

Styret valgte i samband med koronapandemien å finansiere forlengelser av rekrutteringsstillinger ved hjelp av midler fra poolen. Dette var basert på at forlengelsene ikke kunne lastes forhold enhetene selv bar ansvar for og at de samtidig var av et såpass betydelig omfang at det ikke var rimelig å la enhetene selv dekke kostnadene innenfor egen ramme. Forlengelsene som er vedtatt i samband med stenging og forsinkelser i bygging av AKM er i prinsippet av samme art.

Bruk av midler fra fond for rekrutteringsstillinger vil bidra til å hindre interne rammekutt, men vil naturligvis ha som negativ konsekvens at det i en periode vil bli færre stillinger som refunderes med finansiering over poolen. Skadevirkningene vil bli mindre om man begrenser beløpet som

totalt sett skal hentes ut fra fondet og samtidig fordeler inndekningen over flere år. I tabellen under er effekten av et samlet nedtrekk på 20 mill. fordelt over to år.

	2023	2024
PRIS- OG LØNNSKOMP.	2,80 %	2,90 %
Sats rekrutteringsstilling	617 188	635 086
Reduksjon fond for rekrutteringsstillinger	10 000 000	10 000 000
Reduksjon i antall rekrutteringsstillinger	15	14

Tabell 2. Reduksjon av fond for rekrutteringsstillinger i NOK og antall stillinger.

5. Inndekning ved bruk av midler fra strategisk fond

I henhold til UiTs budsjettfordelingsmodell settes 4,7 % av den årlige rammen av til strategisk fond. Strategisk fond er opprettet for å kunne gjennomføre tidsavgrensede faglige satsinger og er dermed ikke innrettet for å dekke kostnader av den typen som har oppstått i AKM- saken. Styret kan likevel vedta å benytte midler fra fondet til andre formål dersom det vurderes som ønskelig/nødvendig. Rektors vurdering er at det i mangel av andre alternativer er bedre å benytte en viss andel midler som ellers ville blitt satt av til strategiske formål enn å foreta interne rammekutt, eller å trekke enda flere midler ut av fond for rekrutteringsstillinger. En slik disposisjon vil føre til at det strategiske handlingsrommet styret har til andre formål blir noe mindre enn det ellers ville vært, men rektor mener dette gir færre ulemper enn de andre alternativene som foreligger i saken. For 2022 er omtrent alle midler i strategisk fondet allerede fordelt. For perioden 2023 – 2025 er det i utgangspunktet et betydelig handlingsrom på mellom 120 og 150 millioner per år (gitt en rammetildeling på dagens nivå).

6. Inndekning over hovedfordelingen som en spesiell basistildeling

I hovedfordelingen av budsjettet setter universitetsstyret hvert år av betydelige midler (+/- 300 mill.) til såkalte spesielle basistildelinger. Dette er tildelinger til tiltak av midlertidig karakter med en kjent tidshorisont. Merkostnadene til AKM er av midlertidig art og løper for en periode frem til 2025. Dersom disse helt eller delvis skal kunne dekkes som en ordinær spesiell basistildeling til Det helsevitenskapelige fakultet uten samtidig å måtte forutsette interne rammekutt og/eller reduksjon i avsetninger til den strategiske komponenten i budsjettet, må man imidlertid være sikker på at det innenfor hovedfordelingen er rom til å dekke kostnadene slik. Rektor kan imidlertid ikke garantere dette på forhånd uten kjennskap til kommende års rammer og hvilke øvrige forpliktelser det vil være nødvendig å prioritere. Dette sammen med signalene om reduksjon i bevilgninger til universiteter og høyskoler, gjør at rektor ikke vil tilrå styret å ta sjansen på å vedta en inndekning av denne typen allerede nå. Skulle det derimot vise seg at rammene blir bedre enn forventet, eller at andre forhold gjør det mulig å finansiere deler av merkostnadene som en spesiell basistildeling, vil rektor og styret i etterkant kunne vurdere å tilbakeføre midler som i denne saken foreslås tatt fra fond for rekrutteringsstillinger og strategisk fond.

Konklusjon

Samlet foreslår rektor en kombinasjon av alternativ 2, 4 og 5 med følgende fordeling og tidsplan for inndekning:

Intern ramme	År	2022	2023	2024	2025	Sum
Budsjettramme Helsefak	Inndekning per år fastsettes av rektor etter dialog med Helsefak					40
Fond for rekrutteringsstillinger	0	10	10	0	20	
Strategisk fond	0	10	10	10	30	
					90	

Tabell 3 Forslag til inndekning av merkostnader AKM

Tidligere vedtatt overføring til Det helsevitenskapelige fakultet knyttet til fond for AKM kommer i tillegg.

Dag Rune Olsen
rektor

Saksansvarlig: Jørgen Fossland
Saksbehandler: Jørgen Fossland og Sindre Hammer Tjønnøy